Hukuk Bölümü 2009/291 E., 2010/89 K.

"İçtihat Metni"

Dosyanın incelenmesinden, 13.7.2006 tarihinde, bir şirketin KK 172 sayılı uçağı ile Türkiye'ye gelen ve görevli nezaretinde, kayıp eşya bürosunda bulunan eşyalarını almak üzere salona alınan davacının; kendisine ait 3 çantası, gümrük muayene ve muhafaza ekiplerince x-ray cihazına sevk edilmiş, yapılan kontrolde çok sayıda matkap ucu olduğunun saptanması ve bahse konu eşyaların ticari eşya mahiyetinde olduğu gerekçesiyle 13.7.2006 tarihli zaptetme tutanağı ile zaptedilerek gümrük denetimine alınmıştır.

Bunun üzerine, AHLYS Gümrük Müdürlüğü Yolcu Komisyonunun 20.9.2006 tarih ve 13 no.lu Kararı ile davacının, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3(a)/2 maddesi ile 13.maddesinin 2.fıkrası uyarınca eşyanın gümrük vergileri olan 3.006 TL ve gümrüklenmiş değerinin 2 katı olan 34.387 TL para cezası olmak üzere toplam 37.393 TL para cezası ile cezalandırılmasına, eşyanın gümrük mevzuatı hükümlerine göre gümrük vergileri ödenmek kaydıyla davacıya teslimine karar verilmiş; idarenin 6.11.2006 tarih ve 17973 sayılı işlemi ile de tebligat yapılmıştır.

Davacı vekili, Komisyonun 20.9.2006 tarih ve 13 Karar numaralı kararının iptali, bu karar ile verilen gümrük para cezasının kaldırılması istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

BAKIRKÖY 2.SULH CEZA MAHKEMESİ: 01.06.2007 gün ve E: 2007/945 D.İş, K: 2007/997 D.İş sayı ile; başvuran vekili tarafından mahkemelerine verilen dilekçe ile müvekkili şirket hakkında AHL Gümrük Müdürlüğü tarafından 20.09.2006 tarih ve 13 sayılı kararı ile idari para cezası uygulandığını bu cezanın yerinde olmadığını beyanla iptaline karar verilmesini talep etmiş olduğu; açılan davanın 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3. maddesinden kaynaklandığı, Anayasa Mahkemesinin 01.03.2006 tarih ve 2005-108 esas 2006-35 karar sayılı ilamı ile anılan maddenin iptal edildiği, 19.12.2006 tarihli ve 5560 sayılı kanun 31 maddesinde yapılan yeni düzenlemede "bu kanun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması" halinde uygulanacağının belirlendiği, bu durumda 4458 sayılı Gümrük Kanunun 242/7 maddesi dikkate alındığında bu kanun gereği uygulanan idari yaptırım kararlarına karşı başvurunun idari yargıya yapılmasının ön görüldüğü anlaşılıp, görev kurallarının kamu düzenine aidiyeti de göz önüne alınarak, 5326 sayılı Kanunun 5560 sayılı Kanunla değişik 34/8 ve CMK 3 maddesi gereğince mahkemelerinin görevsizliğine karar vermenin gerektiği; yukarıda açıklandığı üzere, başvuran tarafından yapılan başvurunun, 5326 sayılı kanun 27. maddesini değiştiren 5560 sayılı Kanun 34/8 ve CMK 3 maddesi gereğince GÖREV YÖNÜNDEN REDDİNE karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu defa aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İstanbul 5. İdare Mahkemesi:29.05.2009 gün ve E: 2007/1525, K: 2009/946 sayı ile, dava konusu işlemin 3.006 TL tutarındaki gümrük vergisine ilişkin kısmı ile 34.387 TL para cezasına ilişkin kısmı arasında maddi ve hukuki bağlılık bulunmaması nedeniyle, dava konusu işlemin her iki kısmına karşı (gümrük vergisine ayrı, para cezasına ayrı) ayrı dilekçelerle mahkemelerinde dava açılması gerektiği sonucuna varılmış olduğu gerekçesiyle; dava dilekçesinin, 2577 Sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15.maddesinin fıkrası (d) bendi gereğince bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 30 gün içinde 5.maddeye uygun şekilde düzenlenerek yeniden dava açılmak üzere REDDİNE, karar vermiştir.

Davacı vekili bunun üzerine dilekçesini yenileyerek; müvekkili hakkında 4926 sayılı Kanuna muhalefet ettiğinden bahisle, 34.387,00 TL para cezası verilmesine ilişkin 20.09.2006 tarih ve 13 karar no.lu davalı idare işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 5. İDARE MAHKEMESİ: 23.10.2009 gün ve E: 2009/1453 sayı ile; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesine yer verdikten sonra; dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte olan 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 13. Maddesinde; Yolcuların, gümrük mevzuatına göre zati ve hediyelik eşya kapsamı dışında olup beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde veya eşyası arasında çıkan ya da başkasına ait olduğu halde kendi zati eşyasıymış gibi gösterdikleri eşyanın vergisine ek olarak bir kat para cezası uygulanır ve eşya sahibine teslim edilir. / Yolcuların yanlarında veya kaplarında bulunan ve yukarıdaki fıkra dışında kalan mahiyet ve miktarda olan eşya ile gümrükten kaçırılmak amacına yönelik olarak saklanmış veya gizlenmiş halde bulunan eşyaya ilişkin vergiler tahsil olunmakla birlikte eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı kadar da para cezası alınarak eşya, sahibine teslim edilir. ... " şeklinde düzenlemeye yer verilmiş olduğu; aynı Kanunun Yetkili Merciler Ve Temyiz başlığını taşıyan 26. maddesinde; "Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (ı) bendinin (1) numaralı alt bendi, 13 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası ile 14 üncü maddesinde yazılı fiillere gümrük komisyonlarınca, ağır hapis cezası gerektiren suçlara ağır ceza mahkemesince ve bunlar dışında kalan suçlara da asliye ceza mahkemesince bakılır. / Bu Kanunun kapsamına giren suçların yargılamasının yapılacağı yerdeki mahkemelerin birden çok dairelere ayrılmış olması halinde bu davalara, o mahkemenin bir numaralı olanında bakılır. / Bu davaların özelliği de dikkate alınarak iş sayısının o mahkemenin bakabileceği azami miktarı aşması halinde bu miktarı aşan davalara aynı derecedeki sıra sayısı takip eden mahkemede bakılır. / Bu Kanuna göre verilen mahkeme kararlarının Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uyarınca temyiz edilmesi halinde, temyiz incelemesi diğer işlere göre öncelikle ve ivedilikle yapılır." hükmünün bulunduğu; aynı kanunun 27/2. maddesinde "Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemelerine itiraz olunabilir." hükmünün yer aldığı; dava dosyasının incelenmesinden; davacı şirketin, 4926 Sayılı Kaçakçılık Kanununun 13(a) maddesi uyarınca 34.287,00 TL para cezası verilmesine ilişkin İstanbul Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü nezdinde oluşturulan Gümrük Komisyonunun 20.09.2006 tarih ve 13 karar nolu işlemin tesis olunduğu, dava konusu idari para cezasına Bakırköy 2. Sulh Ceza Mahkemesine 2007/945 D.iş sayılı dava dosyasıyla itiraz edildiği, mahkemece dava konusunun idari yargının görevine girdiğinden bahisle 01.06.2007 tarihinde görevsizlik kararı verilmesi üzerine Mahkemelerinin E: 2007/1525 sayılı esasına kayden davanın açıldığı, Mahkemelerinin 29.5.2009 tarih ve K.2009/946 sayılı kararı ile dava dilekçesinin 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunun 15. Maddesinin 1. Fıkrası (d) bendi gereğince reddine karar verildiği, bunun üzerine, yenilenen dava dilekçesi ile Mahkemelerinin E.2009/1453 esasın kayden bakılmakta olan davanın açıldığının anlaşıldığı; olayda, yukarıda açıklanan mevzuat gereği Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemelerine itiraz olunabileceği belirtildiğinden, 4926 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca verilen idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde Mahkemeleri görevli olmayıp, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı; diğer yandan 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununu yürürlükten kaldıran ve 31.3.2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 17. Maddesinin birinci fıkrasında; "Bu Kanun hükümlerine göre idari para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı, 14 üncü madde hükümlerine göre mülkiyetin kamuya geçirilmesine ise Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, sulh ceza mahkemesi yetkilidir. Bu kararlara karşı, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabilir." hükmüne yer verilmiş olduğu; açıklanan nedenlerle, Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve işleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince bir karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 05.04.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkûmiyetine ya da beraatına hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen durumun aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, adli yargı dava dosyasının Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında "para cezası yönünden" doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava; davacıya 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 3(a)/2 maddesini ihlal ettiği nedeniyle 13.maddesinin 2.fıkrası uyarınca Gümrük Müdürlüğü, Yolculara Ait Gümrük Komisyonu Kararı ile verilen para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

19/07/2003 tarih ve 25173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve olay tarihinde yürürlükte bulunan 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun, 3(a)/2 maddesinde, "Herhangi bir eşyayı gümrük işlemine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal veya buna teşebbüs etmek." kaçakçılık fiilleri arasında sayılmış; "Yolcular Tarafından İşlenen Suçlar" başlıklı 13. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, "Yolcuların, gümrük mevzuatına göre zati ve hediyelik eşya kapsamı dışında olup beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde veya eşyası arasında çıkan ya da başkasına ait olduğu halde kendi zati eşyasıymış gibi gösterdikleri eşyanın vergisine ek olarak bir kat para cezası uygulanır ve eşya sahibine teslim edilir.

Yolcuların yanlarında veya kaplarında bulunan ve yukarıdaki fıkra dışında kalan mahiyet ve miktarda olan eşya ile gümrükten kaçırılmak amacına yönelik olarak saklanmış veya gizlenmiş halde bulunan eşyaya ilişkin vergiler tahsil olunmakla birlikte eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı kadar da para cezası alınarak eşya, sahibine teslim edilir."denilmiş; Kanunun "Yetkili Merciler ve Temyiz" başlığını taşıyan 26. maddesinin birinci fıkrasında; "Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (ı) bendinin (1) numaralı alt bendi, 13 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrası ile 14 üncü maddesinde yazılı fiillere gümrük komisyonlarınca, ağır hapis cezası gerektiren suçlara ağır ceza mahkemesince ve bunlar dışında kalan suçlara da asliye ceza mahkemesince bakılır."; "Gümrük Komisyonları" başlığını taşıyan 27. maddesinde ise; "Gümrük komisyonları, ilgili gümrük başmüdürü veya yetkilendireceği yardımcısının başkanlığında, bir gümrük müdürü, bir gümrük görevlisi ile mahallin ticaret ve sanayi odasınca görevlendirilen iki temsilci olmak üzere beş kişiden; yolcularla ilgili gümrük komisyonları ise gümrük müdürü veya yetkilendireceği yardımcısının başkanlığında mahallin ticaret ve sanayi odası ile mülki amirin görevlendireceği birer temsilciden olmak üzere üç kişiden; oluşur ve oy çokluğu ile karar verir.

Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde sulh ceza mahkemelerine itiraz olunabilir.

Gümrük komisyonlarının kuruluş ve çalışma usul ve esasları Gümrük Müsteşarlığınca belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

Öte yandan, 31.03.2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 25. maddesi ile 4926 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış olup, aynı Kanun'un 17. maddesi ile idari para cezası verme yetkisinin Cumhuriyet Savcılarına verildiği ve cumhuriyet savcılarınca verilen para cezalarına karşı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yollarına başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde" (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen 5326 sayılı Yasadaki kuralı değiştiren yeni düzenlemenin 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girdiği; görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesinin bulunduğu açıktır.

Kaldı ki yürürlükten kaldırılan 4926 sayılı Yasa'nın 27. maddesinde, ilgililerin Gümrük komisyonlarınca verilen kararlara sulh ceza mahkemesi nezdinde itiraz edebilecekleri açıkça belirtilmiş iken; daha sonra yürürlüğe giren 5607 sayılı Yasanın 17. maddesinde kararlara karşı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulabileceği düzenlendiğinden, verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ:Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İstanbul 5. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bakırköy 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 01.06.2007 gün ve E: 2007/945 D.İş, K: 2007/997 D.İş sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 05.04.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.